

E-kirje: komission tiedonanto sisämarkkinoiden 30. vuosipäivä

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 16.3.2023 sisämarkkinoiden 30. vuosipäivä tiedonannon, jossa tuodaan esille sisämarkkinoiden tuottamat hyödyt Euroopan taloudelle ja tulevat kehittämisen painopisteet, jotta sisämarkkinat pysyvät jatkossakin avainroolissa EU:ssa. Samana päivänä komissio antoi myös tiedonannon pitkän aikavälin kilpailukykystrategiasta. Tiedonannot ovat vastaus Eurooppa-neuvoston joulukuun 2022 pyyntöön, jossa komissiota pyydettiin esittämään strategia kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantamiseksi.

Keskustelu EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyn kehittämisestä jatkuu, ja sillä pyritään vaikuttamaan vuonna 2024 aloittavan komission ohjelmaan ja painopisteisiin.

Tiedonannossa mainittuihin lainsäädäntöhankkeisiin muodostetaan Suomen kanta erikseen.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että kilpailulliset ja tehokkaasti toimivat sisämarkkinat ovat edellytys EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyille ja talouden kehitykselle. Sisämarkkinat ovat keskeisessä asemassa käynnissä olevassa vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä luomalla EU-tasoisien säädösympäristön.

Suomi tukee komission sisämarkkinatiedonannossa esitettyjä linjauksia, joissa korostuu sisämarkkinoiden merkitys pitkän aikavälin kilpailukyvyille. Suomi katsoo, että EU tarvitsee kunnianhimoisen ja rohkean vision sisämarkkinoiden kehittämiseksi tulevaisuudessa. Suomi korostaa, että tehokas EU:n valtiontuki- ja kilpailupoliittikka on edellytys EU:n markkinoiden säilymiselle kilpailullisina, avoimina ja kilpailukykyisinä.

Suomi korostaa, että toimivat sisämarkkinat ovat avainroolissa EU:n häiriönsietokyvyille. Suomi katsoo, että kriisitilanteissa jäsenvaltion toimet eivät aina yksin riitä turvamaan

sisämarkkinoiden toimivuutta häiriö- ja kriisitilanteissa. Hyvin toimivat sisämarkkinat ovat keskeisiä EU:n kriisivarautumisen ja kriisinsietokyvyn kehittämisessä. Suomi pitää perusteltuna, että kriiseihin varaudutaan etukäteen ja tukee tähän tähtääviä toimenpiteitä. Tuotteiden ja palvelujen saatavuusongelmia ehkäistään tehokkaimmin kuitenkin markkinalähtöisesti. Tasapuolista toimintaympäristöä on syytä ylläpitää ja vahvistaa.

Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon vahvistaminen ja esteiden purkaminen nykyisten työkalujen tehokkaalla hyödyntämisellä ja kehittämisellä

Suomi yhtyy komission näkemykseen, että sisämarkkinasääntöjen toimeenpanon varmistaminen on jäsenvaltioiden ja komission yhteinen tehtävä. Suomi katsoo, että komission tulisi edistää jäsenvaltioiden ja komission välistä dialogia ja tarjota ohjeistusta toimeenpanoon. Suomi pitää tärkeänä olemassa olevien sisämarkkinayhteistyövälineiden kuten sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanovalvonnan työryhmän (SMET) ja SOLVITin hyödyntämistä kansalaisten ja yritysten sisämarkkinaesteiden purkamiseksi ja rajat ylittävään yhteistyöhön liittyvien oikeudellisten ja hallinnollisten ongelmien ratkaisemiseksi. Suomi tukee ehdotusta sisämarkkinatoimistosta ja pitää hyvänä, että toteutustavasta jätetään päätösvalta jäsenvaltioille. Suomi katsoo, että päällekkäisten rakenteiden luomista jo olemassa olevien rakenteiden ja virastojen lisäksi tulee kuitenkin välttää. Työvoiman vapaan liikkuvuus, mukaan lukien sosiaaliturvan koordinaatio ja EURES-työnvälitys sekä työntekijöiden lähettäminen palvelutarjonnan puitteissa kuuluvat jo nyt Euroopan työviranomaisen tehtäviin eikä näiltä osin tule luoda päällekkäisiä tehtäviä tai toimivaltaa. Suomi katsoo, että viranomaisten välinen luottamus on sujuvasti toimivien sisämarkkinoiden kannalta yksi keskeinen tekijä. Luottamusta tulee rakentaa systemaattisesti eri toimin.

Olemassa olevia sisämarkkinatyökaluja kuten sisämarkkinoita koskevia ilmoitusmenettelyitä (tekniset määräykset ja tietoyhteiskunnan palvelut 2015/1535/EU ja palveludirektiivi 2006/123/EY) tulee käyttää nykyistä tehokkaammin. Suomi tukee komission ehdotusta yhden yhteyspisteen perustamisesta sisämarkkinoita koskeville ilmoitusmenettelyille. On tärkeää varmistaa, että myös sidosryhmät saavat helposti tietoa tehdyistä ilmoituksista

Suomi pitää hyödyllisenä myös uusia jäsenvaltioiden ja komission välisiä yhteistyön muotoja, joilla pyritään ratkaisemaan EU-oikeuden yhdenmukaiseen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä. Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan työryhmä (SMET) on osoittautunut toimivaksi tavaksi pyrkiä löytämään keinoja sisämarkkinoiden toiminnan puutteiden korjaamiselle. SMET-työtä tulee jatkaa ja sen avoimuutta ja sidosryhmäyhteistyötä tulee lisätä. Eri jäsenmaissa kohdattuja esteitä tulee poistaa systemaattisesti ja komission tulee tukea jäsenmaita tässä työssä. Suomi katsoo, että olemassa olevan sääntelyn hyvä täytäntöön- ja toimeenpano tulee varmistaa komission ja jäsenmaiden systemaattisella yhteistyöllä. Suomi pitää myönteisenä, että komissio on aloittanut rikkomusmenettelyitä täytäntöönpanon varmistamiseksi. On tärkeää, että komissio perussopimusten vartijana varmistaa sääntöjen noudattamisen. Suomen näkemyksen mukaan on tärkeää, että komissio seuraa sisämarkkinoiden tilaa muun muassa sisämarkkinoiden tulostaulussa. Suomi kannustaa komissiota edelleen kehittämään tulostaulua. Poliittikkatoimien tulee perustua tietoon. Suomi pitää myönteisenä, että täytäntöönpanon seuraamisessa hyödynnetään sisämarkkinoiden tulostaulun indikaattoreita

Suomi tukee komission pyrkimyksiä varmistaa, että yksityishenkilöt ja yritykset saavat enemmän tietoa ja käytännön neuvoja EU-oikeuden soveltamisesta sekä erilaisista ongelmanratkaisukeinoista ja riitojen ratkaisumenetelmistä. Tiedotukseen tulee mahdollisuuksien mukaan panostaa myös kansallisella tasolla. Suomi pitää hyödyllisenä epävirallista SOLVIT-menettelyä, joka voi nopeuttaa jäsenvaltioiden rikkomisista kärsineiden yksityishenkilöiden ja yritysten kohtaamien ongelmien ratkaisemista. Suomi

tukee tavoitetta ratkaista 90 % SOLVIT-tapauksista vähintään 12 kuukaudessa. On kuitenkin tärkeää, että epäviralliselle SOLVIT-menettelylle ei aseteta sitovia aikataulutavoitteita. Suomi pitää SOLVITin epävirallista roolia ja toiminnan perustaa riittävänä, mutta suhtautuu avoimesti arviointiin nykyisen toiminnan perustasta. Mahdollisen SOLVIT säädöksen tulisi huomioida kansalliset erityispiirteet.

Uuden sääntelyn tulee olla laadukasta ja huolellisesti valmisteltua

Suomi katsoo, että paremman sääntelyn periaatteista kiinni pitäminen on keskeistä sisämarkkinoiden toimivuudelle ja tarpeettoman hallinnollisen taakan välttämiseksi. Suomi korostaa, että ennen uusien ehdotusten antamista on tärkeää arvioida olemassa olevan sääntelyn yhteentoimivuutta suhteessa suunniteltuun uuteen sääntelyyn esimerkiksi raportointivaatimusten osalta. Suomi katsoo, että on tärkeää panostaa yhdenmukaiseen sääntelyyn sisämarkkinoiden hajautumisen välttämiseksi. Lisäksi on tärkeää panostaa yritysten vakaaseen ja ennustettavaan toimintaympäristöön. Komission tulisi lisäksi arvioida ja seurata jo annetun sääntelyn vaikutuksia ja toimivuutta erityisesti huomioiden viime aikoina annetut digitalisaatiota ja vihreää siirtymää koskevat merkittävät säädökset. Suomi kannattaa asianmukaisten uudelleentarkastelulausekkeiden ottamista säädöksiin. Digitalisaatiota ja datataloutta koskevien säädösten tehokas ja yhdenmukainen toimeenpano on merkittävää EU:n kilpailukyvyyn, strategisen riippumattomuuden ja resilienssin edistämisen kannalta.

Suomi korostaa, että sääntelyn tulee olla tulevaisuutta kestävä ja innovaatioystävällistä. On tärkeää, että komissio laatii kaikista merkittävistä lainsäädäntöehdotuksista laadukkaan vaikutusarvioinnin ml. vaikutuksiltaan merkittävät delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset. Varsinkin keskeiset yritysvaikutukset tulisi arvioida kattavasti myös pk-yritysten osalta, huomioiden myös jäsenmaiden erityispiirteet toimialakohtaisessa sääntelyssä. Yksittäisten aloitteiden vaikutusarvioinnin lisäksi tarvitaan eri aloitteiden ja toimenpiteiden yhteisvaikutusten huolellista arviointia. On tärkeää, että komissio soveltaa Yksi yhdestä -periaatetta systemaattisesti ja läpinäkyvästi. Periaatteen mukaisesti on tärkeää, että voimassa olevaa sääntelyä tarkastellaan kriittisesti ja tarvittaessa ajantasaistetaan sekä yksinkertaistetaan sitä. Tarpeetonta hallinnollista taakkaa vältetään.

Palveluiden ja tavaroiden sisämarkkinoiden vahvistamista täytyy jatkaa

Suomi katsoo, että palveluiden sisämarkkinoiden kehittämiseksi ja palveludirektiivin toimeenpanon vahvistamiseksi tarvitaan konkreettisia ja kunnianhimoisia ehdotuksia sisältävä strateginen lähestymistapa. Palvelusektorilla on paljon potentiaalia ja toimivat palveluiden sisämarkkinat lisäisivät tuottavuutta ja kilpailukykyä. Suomi katsoo, että palveluiden esteiden poistamisen ja palveluintegraation vauhdittamisen tulee olla komission prioriteettina. Teollisuuden ja tuotekaupan palvelullistuminen vauhdittaa vihreää siirtymää ja pitää sisällään valtavan tuottavuuspotentiaalin.

Suomen näkemyksen mukaan palvelut tulisi huomioida jokaisessa ekosysteemissä keskittyen erityisesti horisontaalisiin, taloudellisesti merkittäviin ja huomattavan kasvupotentiaalin palveluihin. Myös palveluiden esteiden tunnistaminen ja niiden poistaminen on tärkeää. Suomi katsoo, että horisontaalisten toimien lisäksi voidaan tarvita myös sektorikohtaisia toimia, joilla edistetään palvelumarkkinoiden toimintaa tai joilla voidaan purkaa palveluiden tarjoamiseen liittyviä esteitä. Sääntelyn esteiden purkamisen lisäksi on tärkeää edistää myös hallinnollisten esteiden purkamista ja menettelyiden sujuvoittamista. Suomi katsoo, että jäsenvaltioiden ja komission tulisi arvioida palveluita koskevien lupajärjestelmien tarpeellisuutta, syrjimättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta. Lisäksi tulisi tarkastella vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteutumista tilapäisessä

palveluntarjonnassa. Rajat ylittävän palveluntarjonnan edistämiseksi komission tulisi lisäksi arvioida palvelustandardien kehittämistä taloudellisesti merkittävillä palvelualoilla.

Suomi katsoo, että tavaroita koskevassa EU-sääntelyssä tulisi keskittyä sisämarkkinoiden hajautumisen estämiseen. Uuden sääntelyn tulee tukea kaksoissiirtymää sekä tavaroiden sujuvaa liikkumista sisämarkkinoilla. Tavaroiden sisämarkkinoissa tulisi edelleen keskittyä teknisten kaupanesteiden poistamiseen. Jäsenvaltioiden tulisikin arvioida uuden kansallisen sääntelyn oikeasuhtaisuutta ja tarpeellisuutta.

Suomen näkemyksen mukaan komission olisi arvioitava vihreän siirtymän kannalta olennaisia osaamistarpeita sekä tärkeiden tuote-, jäte- ja kemikaalilainsäädännön rajapintoja ja vahvistettava niiden johdonmukaisuutta ja täytäntöönpanoa.

Sisämarkkinoiden digitalisaation vauhdittaminen

Suomi yhtyy komission näkemykseen digitaalisten työkalujen hyödyntämisen tärkeydestä sisämarkkinoilla. Suomi katsoo, että kansalaisten ja yritysten mahdollisuudet löytää helposti tietoa sisämarkkinoilla toimimisesta tulee varmistaa sekä mahdollistaa hallinnon asiakkaiden saumaton ja helppo rajat ylittävä sähköinen asiointi viranomaisten palveluissa. Suomi katsoo, että digitalisaation kehittämisessä tulee huomioida liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaoikeuksien tehokas toteuttaminen sekä sosiaaliturvaan liittyvien virheiden ja väärinkäytösten estäminen. Komission tulee tukea jäsenmaita sähköisen hallinnon ratkaisujen käyttöönotossa ja kehittämisessä. Lisäksi on tärkeää, että tarvittavat yhteiset ratkaisut ovat saatavilla ja jäsenmaiden käytettävissä.

Datan hyödyntäminen on keskeistä digitalisaation vauhdittamisessa. Toimiva datainfrastruktuuri mahdollistaa datan saumattoman liikkuvuuden datan tallennus- tai käsittelypaikasta riippumatta. Siksi yhteentoimiva datainfrastruktuuri, mukaan lukien data-avaruuDET, on keskeisessä asemassa digitalisaation ja uusien teknologioiden käytössä ja kehityksessä, jossa on huomioitava sisämarkkinoiden lisäksi kansainvälinen yhteistyö. Kilpailuilla digimarkkinoilla sovellusten, teknologioiden ja datan on oltava yhteentoimivia eli yhdisteltävissä ja vaihdettavissa. Tämä vahvistaa myös ketteryttä ja resilienssiä. Suomi näkee myös tärkeänä, että innovaatiot ja ratkaisut tulee pohjautua olemassa oleviin strategioihin, periaatteisiin ja käytännön tekemiseen. Globaalisti toimivat pilvipalvelut mahdollistavat aiempaa tehokkaammat datan hallinnan ja laskennan tarpeet sekä yhteiskunnan että yritysten käyttöön. Yhtenäiset ja yhteentoimivat vaatimukset tarvitaan myös pilvipalvelujen rajat ylittävälle käytölle ja turvallisuudelle.

Osaaminen ja työvoiman liikkuvuus

EU:n sosiaalisen markkinatalouden malli perustuu korkeisiin sosiaalisiin normeihin, joilla edistetään henkilöiden yhtäläisiä mahdollisuuksia ja pääsyä työmarkkinoille, oikeudenmukaisia työehtoja ja sosiaalista suojelua, osallisuutta ja monimuotoisuutta. EU:n sosiaalisen ulottuvuuden ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin vahvistaminen, sosiaalisten oikeuksien ja työelämän ajantasainen vähimmäissääntely sekä tehokkaampi toimeenpano ovat keinoja sosiaalisesti kestävästä ja tasa-arvoisesta EU:n saavuttamiseksi.

Suomi tukee osaamisen ja osaavan työvoiman saatavuuden edistämistä. Suomi katsoo, että työvoiman liikkuvuuden esteitä tulee purkaa sisämarkkinoilla systemaattisesti muun muassa pätevyyksien ja osaamisen sujuvalla tunnustamisella. EU-lainsäädännön toimivuutta on syytä arvioida myös EU:n sisällä lisääntyneen rajat ylittävän etätyön näkökulmasta.

Suomi katsoo, että työvoima- ja osaamistarpeiden ennakoimista tulee kehittää yhdessä ottaen huomioon kansainvälisen rekrytoinnin tarpeet kolmansista maista. Uudistuva ammattibarometri luo pohjan EU:n yhteisen ennakointityökalun rakentamiselle, ja se

voidaan ottaa soveltuessaan käyttöön myös kolmansissa maissa, mikä osaltaan edistää kansainvälisen rekrytointin eettisyyttä ja kestävyyttä. EU:lla tulee olla keskeinen rooli työvoima- ja osaamistarpeiden ennakoinnin tietopohjan, menetelmien ja tiedon hyödyntämisen kehittämisessä ja tavoitteena tulee olla, että kaikissa jäsenvaltioissa tuotetaan laadukasta ja vertailukelpoista ennakointitietoa toimivien sisämarkkinoiden toiminnan ja pitkän aikavälin kilpailukyvyn turvaamiseksi. Suomi pitää tärkeänä kolmasmaalaisten osaajien eettisesti kestävästä rekrytointista sekä kolmasmaalaisten tutkintojen tunnustamisen sujuvoittamista.

Suomi katsoo, että työmarkkinoiden nopeasti muuttavat taito- ja osaamisvaatimukset edellyttävät tutkintoon johtavan koulutuksen rinnalla dynamisempaa koulutustarjonnan kehittämistä ja oppimismahdollisuuksien luomista. Suomi näkee tärkeänä kehittää koulutuksen sisältöjä ja koulutuksen saavutettavuutta digitaalisia alustoja sekä olemassa olevien strategisten kumppanuuksien - esimerkiksi Eurooppalaisten korkeakouluallianssien sekä ammatillisen koulutuksen huippuyksiköiden - kokemuksia hyödyntäen. Lisäksi on tärkeää tukea opintojen aikaista liikkuvuutta erilaisin työkaluin kuten Erasmus+ sekä panostettava tiedolla johtamiseen sekä koulutusinvestointien ja koulutuksen seuraamiseen osana talouskasvua.

Pääasiallinen sisältö

Komissio käsittelee tiedonannossa sisämarkkinoiden tilaa ja hyötyjä 30 vuotta niiden perustamisen jälkeen. Lisäksi tiedonanto asettaa suuntaviivoja sisämarkkinoiden tulevalle kehitykselle. Tiedonanto täydentää samassa yhteydessä annettua kilpailukykytiedonantoa.

Komission tiedonannossa korostetaan, että sisämarkkinat ovat merkittävä saavutus. COVID-pandemia osoitti, kuinka vahvasti eurooppalaiset taloudet ovat integroituneet toisiinsa. Jäsenvaltioiden tekemät yksipuoliset ja ei-koordinoidut toimet pandemian aikana vaikuttivat kuitenkin tavaroiden, palveluiden ja ihmisten vapaaseen liikkuvuuteen. Komission ja jäsenvaltioiden toimilla esteistä päästiin pikaisesti eroon, mutta pandemia osoitti tarpeen paremmin koordinoiduille toimille. Resilienssiä on vahvistettu eri toimilla viime vuosina. Komissio on perustanut terveyshätätilanteiden valmiusviranomaisen HERAn mahdollisiin tuleviin terveyskriiseihin paremmin varautumiseksi, ja ehdotus sisämarkkinoiden hätäapuvälineestä parantaa sisämarkkinoiden kriisinsietokykyä. Lisäksi komissio seuraa toimitusketjujen häiriöitä varhaisvaroitusjärjestelmällä (SCAN). Komissiolta on lisäksi tullut ehdotukset sirusäädökseksi ja kriittisiä raaka-aineita koskevaksi säädökseksi.

Tiedonannossa korostetaan, että sisämarkkinoilla on ollut merkittävä rooli EU:n yhtenäisyydelle ja taloudelliselle lähentymiselle. EU:n taloudellinen integraatio on sääntelyn näkökulmasta paljon kehittyneempää kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Sisämarkkinat antavat EU:lle myös globaalia vaikutusvaltaa levittämällä eurooppalaisia arvoja sekä korkeita standardeja mm. ympäristön osalta. Sisämarkkinoiden vetovoimaa osoittaa myös monien Länsi-Balkanin ja itäisen naapuruston maiden halukkuus EU-jäsenyyteen. EU on vahvistamassa myös Ukrainan integraatiota sisämarkkinoihin. Komission viime vuonna antama standardointistrategialla on merkittävä osa vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä sekä EU:n globaalin roolin vahvistamisessa.

Tiedonanto keskittyy kahteen keskeiseen jatkotoimien kokonaisuuteen: 1) nykyisten sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon vahvistaminen ja jäsenvaltiotason esteiden poistaminen erityisesti palveluista ja teollisista ekosysteemeistä, joilla on eniten taloudellisen integraation potentiaalia (vähittäiskauppa, rakentaminen, matkailu, yrityspalvelut ja uusiutuvan energian sektori), ja 2) vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämisen jatkaminen sisämarkkinoilla.

1) Nykyisten sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon vahvistaminen ja esteiden poistaminen

Tiedonannossa korostetaan, että täytäntöönpano on komission ja jäsenvaltioiden yhteisellä vastuulla. Jäsenvaltioiden keskimääräinen direktiivien täytäntöönpanovaje ylittää tällä hetkellä 1 % rajan, jonka Eurooppa-neuvosto asetti maaliskuussa 2007. Vain viisi jäsenvaltiota (ml. Suomi) täyttävät vaatimuksen. Täytäntöönpanon lisäksi on tärkeää soveltaa direktiivejä oikein. Myös tässä jäsenvaltioiden pitää parantaa tilannetta huomattavasti. Komissio työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa täytäntöönpanon varmistamiseksi ja jatkaa keväällä 2020 annetun tiedonannon ”Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelma” (KOM (2020) 94 lopullinen)) toimeenpanoa. Täytäntöönpanon vahvistamiseksi komissio antoi 24 rikkomusmenettelyä koskevaa päätöstä helmikuussa 2023.

Tiedonannossa on mainittu, että 60 % esteistä on samantyyppisiä kuin 20 vuotta sitten raportoidut esteet. Monet liittyvät kansalliseen lainsäädäntöön ja hallinnollisiin menettelyihin. Sidosryhmät ovat tunnistaneet esteiksi muun muassa monimutkaiset hallinnolliset prosessit sekä tiedonpuutteen, suhteettomat kansalliset vaatimukset palveluissa ml. ammattilaisten liikkuvuus, työntekijöiden lähettämiseen liittyvä hallinnollinen taakka sekä kansalaisten ja yritysten syrjivä verokohtelu rajat ylittävissä tapauksissa. Teknisen tuen väline auttaa jäsenvaltioita parantamaan julkishallintoa sekä luomaan mahdollistava toimintaympäristön yrityksille.

Tiedonannossa korostetaan, että palvelut ovat erityisen tärkeitä EU:n taloudelle. Palveluiden integraatiota voitaisiin tehostaa poistamalla esteitä muun muassa yrityspalveluja koskevasta kansallisesta sääntelystä, vähittäiskauppaa koskevista rajoittavista lupamenettelyistä, rakentamisen tarjontaa rajoittavista rajat ylittävistä provisioista ja matkailusektorin rajoituksista kuten rajat ylittävä palveluntarjonta ja vaatimukset majoituspalveluille. Tiedonannossa korostetaan myös vuonna 2020 perustetun sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvontaa koskevaa työryhmän (SMET) merkitystä komission ja jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä esteiden poistamiseksi. Komissio hyödyntää myös olemassa olevia rakenteita yrityssidosryhmien kanssa tehtävässä yhteistyössä kuten teollisuusfoorumi (Industrial Forum), Enterprise Europe Network (EEN) sekä pk-yrityslähteläät ja klusteriverkosto. Komissio aikoo myös seurata täytäntöönpanoa ja liiketoimintaympäristön kehittymistä sisämarkkinoiden tulostaulun indikaattoreilla kuten direktiivien täytäntöönpano- ja vaatimustenmukaisuusvaje, julkiset hankinnat, julkishallinnon maksuviivästyksset, digitaalisten julkisten palveluiden saatavuus ja ammattipalveluita koskevat uudistussuositukset. Myös olemassa olevia yhteistyövälineitä käytetään sisämarkkinaongelmien käytännönratkaisussa. Komissio korostaa, että jäsenvaltioiden tulee taata SOLVIT:in riittävät resurssit. SOLVIT auttaa kansalaisia ja yrityksiä rajat ylittävissä ongelmissa, jotka liittyvät sisämarkkinasääntöihin ja viranomaistoimintaan. Ilmoitusmenettelyitä tehostetaan yhden luokun ilmoitusmenettelyportaalilla.

Komissio aikoo käynnistää ”prioriteettiprosessin”, jolla puututaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa palvelujen vapaan liikkuvuuden esteisiin korkean palvelutarjonnan teollisuusekosysteemeissä (rakentaminen, vähittäiskauppa, matkailu ja yrityspalvelut). Komissio korostaa, että palveludirektiivi vaatii jäsenvaltioita varmistamaan, että ehdotetut uudet kansalliset säädökset ovat perusteltuja ja oikeasuhtaisia esimerkiksi alueellisia rajoja sekä omistamista koskevissa säännöissä tai hintojen asettamisessa. Jäsenvaltioiden tulee myös ilmoittaa uusista ehdotuksista. Komissio ehdottaa säännellyistä ammateista tutun suhteellisuusarviointitestin ulottamista palveluihin (ei lainsäädäntöehdotus). Käytännössä tämä tarkoittaisi, että kansallisten viranomaisten tulisi arvioida uusien ehdotettujen kansallisten säädösten oikeasuhtaisuutta ja syrjimättömyyttä.

Tiedonannossa korostetaan, että täytäntöönpanosta ovat vastuussa jäsenvaltiot ja komissio. Täytäntöönpanon osalta on kuitenkin tärkeää valita sopivat työkalut. Komissio työskentelee jäsenvaltioiden kanssa, jotta jokaiseen jäsenvaltioon perustetaan sisämarkkinatoimisto, jonka tehtävänä on poistaa sisämarkkinaesteitä.

Lähetettyjen työntekijöiden osalta komissio kehottaa jäsenvaltioita saattamaan loppuun työn yhteisestä vapaaehtoisesta verkkolomakkeesta.

Sisämarkkinoiden tulostaulun tuloksia hyödynnetään myös dialogissa kansallisten viranomaisten kanssa sekä tuodaan tuloksia kilpailukykyneuvostolle.

Komission ehdottaa direktiivien täytäntöönpano- ja vaatimustenmukaisuusvajeen asettamista 0,5 %. Lisäksi SOLVIT-menettelyssä tavoitteena on ratkaista 90 % tapauksista 12 kk kuluessa.

2) Vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämisen jatkaminen sisämarkkinoilla.

Tiedonannossa korostetaan, että sisämarkkinoiden toimivuus on keskeistä vihreälle siirtymälle ja kiertotaloudelle. EU:n tulee säilyttää johtava asema puhtaissa teknologioissa ja vähähiilisydessä. Materiaaleja sekä muita resursseja tulee käyttää tehokkaammin ja hyödyntää kiertotaloutta, joka säilyttää tuotteiden materiaalien arvon sekä vähentää jätettä. Kiertotalouden toimintasuunnitelma sisältää kunnianhimoiset tavoitteet vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi. Yhteiset säännöt helpottavat yrityksiä vastaamaan vihreän siirtymän haasteisiin. Komissio antoi maaliskuussa 2022 ehdotuksen kestävien tuotteiden ekosuunnittelusta, joka edistää kierrätystä ja korjaamista. Ehdotukseen sisältyvä digitaalinen tuotepassi auttaa kuluttajia ja toimijoita saamaan tietoa tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta. EU on myös ottanut käyttöön energianhintoja koskevia työkaluja, joilla puututaan korkeisiin hintoihin. REPowerEU -suunnitelman toimet ja rahoitus parantavat energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöönottoa.

Digitalisaatiossa nostetaan esille jo hyväksytyt digitaalisia palveluita koskeva säädös ja digimarkkinasäädös sekä komission toimet konnektiviteetin vahvistamiseksi. Komissio antoi 23.2.2023 ehdotuksen nopeiden viestintäverkkojen käyttöönoton tehostamisesta (ns. gigabitti-infrastruktuuria) ja samaan aikaan komissio käynnisti laajan kuulemisen sähköisen viestinnän ja sen infrastruktuurin tulevaisuudesta. Komissio antoi helmikuussa 2022 ehdotuksen datasäädöksestä, joka edistää reiluja pelisääntöjä ja kilpailullista datamarkkinaa sekä avaa mahdollisuuksia dataa hyödyntäville innovaatioille sekä edistää datan hyödyntämistä. Tätä kehystä tukee yhteiset data-avaruuDET. Komissio on käynnistänyt julkisia hankintoja ja terveysdataa koskevat data-avaruuDET.

Tiedonannossa todetaan, että vuosikymmenien keskustelujen jälkeen sisämarkkinoita teknologiassa syventävä yhtenäispatentti on tulossa käyttöön kesäkuussa 2023. Yhtenäispatenttia seuraa essentiaalipatentteja koskeva uudistus, joka luo globaalin lisensointistandardin.

Komissiolta tulee vuoden 2023 aikana aloite sosiaaliturvan koordinaation digitalisaatiosta ja samanaikaisesti komissio työskentelee eurooppalaisen sosiaaliturvapassia koskevan pilottiprojektin kanssa. Aloitteessa esitellään, miten digitalisaatio voi edistää kansalaisten sosiaaliturvaoikeuksien käyttöä tukien siten henkilöiden ja työvoiman vapaata liikkuvuutta.

EU:lla on myös aktiivinen rooli verotuksessa häiriöiden estämiseksi ja sisämarkkinoiden toiminnan edistämiseksi. Ehdotus arvonlisäverotuksesta digiaikana edistää sisämarkkinoiden toimivuutta yksinkertaistamalla taloudellisten toimijoiden arvonlisäverotusta koskevia velvoitteita. Aloite sisältää myös ehdotuksen digitaalisesta raportointivaatimuksesta. Lisäksi komissio on valmistele massassa yritysten tuloverotusta koskevaa kehystä, joka luo yhdenmukaisen lähestymistavan yritysverotukseen EU:ssa.

Lisäksi komissio on valmistelemassa uudistusta tullialueeseen, joka muun muassa vahvistaa yhteistyötä tulli- ja markkinavalvontaviranomaisten välillä.

Myös osaaminen on keskeistä vihreän ja digitaalisen siirtymän onnistumiseksi. EU:n ammattilaisten liikkuvuuden järjestelmä on mahdollistanut vuodesta 1997 lähtien 800 000 henkilön ammatinharjoittamisen toisessa EU-maassa. Vuodesta 2013 eurooppalainen ammattikortti ja yhteinen koulutustesti (Common Training Test) ovat edistäneet liikkuvuutta, mutta vain rajatulle joukolle ammatteja. Komissio aikoo arvioida näiden työkalujen laajempaa käyttöä. Vuoden 2023 aikana komissio antaa lisäksi ehdotuksen kolmansien maiden kansalaisten tutkintojen tunnustamisen helpottamiseksi. Komissio aikoo myös pilotoida eurooppalaista digitaalista osaamistodistusta digitaalisten taitojen ja niiden tunnustamisen vähimmäistason varmistamiseksi EU-tasolla. Lisäksi komissio aikoo loppuunsaattaa eurooppalaisen koulutusalueen vuoteen 2025 mennessä.

Lopuksi komissio korostaa, että sen raportointi sisämarkkinasääntöjen toimeen- ja täytäntöönpanon edistymisestä ja esteiden poistamisesta vaikuttaa keskusteluihin neuvostossa ja Eurooppa-neuvostossa. Juhlavuosi on tilaisuus kasvattaa panostusta sisämarkkinoiden toimintaan. Jatkuva arviointi on välttämätöntä sisämarkkinoiden eteenpäin viemiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa sisämarkkinatiedonannon käsittelystä vastaa sisämarkkinat- ja kuluttajasuojavaliokunta (IMCO).

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto 27.3.2023, EU8 kilpailukykyjaosto kirjallinen menettely 31.5-7.6.2023
EU-ministerivaliokunta 25.8.2023

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission tiedonannolla ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Komission tiedonannolla ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Valtioneuvoston EU-selonteko 4/2021.
Valtioneuvoston selvitys: E-kirje komission tiedonannosta EU:n lainsäädäntö: toimiva täytäntöönpano, tulostuntoinen EU (E 157/2022 vp).

Asiakirjat

KOM (2023) 162 lopullinen, Komission tiedonanto sisämarkkinoiden 30. vuosipäivä
16.3.2023

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Isabella Paju TEM, isabella.paju(at)gov.fi, puh. 050 5744877
Hannele Timonen TEM, hannele.timonen(at)gov.fi, puh. 050 3815807
Niina Etelävuori TEM, niina.etelavuori(at)gov.fi, puh 050 438 4908

VAHVA-tunnus

EU/592/2023

Liitteet

Viite